

نمونه ساخت قاب فلزی برای کاشی

نمایی از خانه تاریخی اسقف؛ میزبان موزه ملی هنرهای اصفهان

سکه‌های دوره صفوی ضرب شده در اصفهان

ساختمان در واقع بخشی از مجموعه بیمارستان، کلیسا و مدرسه کناری بوده و آخرین کاربری آن تا اواخر دهه ۸۰ به یکی از ادارات بنیاد مستضعفان مربوط می‌شود. این ساختمان زیبا چندسالی بدون استفاده بود و سرانجام در بهمن ۱۴۰۰ پس از یک فرایند زمانی چندماهه برای مرمت بنا، جا به جایی و انتخاب آثار و... تغییر کاربری داد و گویی آنچه باید، برایش اتفاق افتاد.

● مشق هنر در چهارباغ

از حیاط دل‌باز موزه که می‌گذرید، گنجه‌ها و کمدهایی برای گذاشتن کیف و وسایل اضافی پیش‌بینی شده است. سپس به شما پاپوش (کاور پلاستیکی کفش) داده می‌شود. از پذیرش و گیت الکترونیک ورودی که رد شوید، به دنیایی خارق‌العاده قدم می‌گذارید. شما در حال تماشای گنجینه‌ای بدیع و نفیس از هنرهای مربوط به اصفهان از هزاره‌های پیش از تاریخ تا عصر حاضر هستید. «احسان بختیاری»؛ مدیر موزه ملی هنرهای اصفهان، این مجموعه را جلوه‌گاهی از هنرهای مربوط به اصفهان می‌داند و می‌گوید: «تمامی آثار مربوط به هنر، مکاتب هنری، هنرمندان اصفهانی یا آثاری است که در اصفهان خلق یا کشف شده است. در معماری بنا و زیبایی‌های مکان موزه نیز به عنوان یک خانه تاریخی استاندارد بالایی برای مرمت و تغییر کاربری رعایت شده است.» او درباره ویژگی ممتاز آثار به نمایش درآمده در این مجموعه می‌گوید: «مجموعه قلمدان‌ها و آثار زیرلاکی که در موزه به نمایش گذاشته شده از بهترین مجموعه‌های موجود است. به علاوه موزه ملی هنرهای اصفهان گنجینه‌ای بی‌نظیر و بسیار ویژه از کاشی‌های زرین‌فام را در اختیار دارد که جزو کامل‌ترین مجموعه‌ها است. هر گوشه موزه، مجموعه‌ای بی‌نظیر و ارزشمند از آثار هنرمندان و مکتب‌های هنری اصفهان را در خود جای داده است.»

این موزه ۶ گذر به نام‌های گذر تاریخ، رزم، مشق و نقش، رسام، تار و پود و چهار باغ دارد.

● سیر تحولی سکه‌ها در گذر تاریخ

در گذر اول که گذر تاریخ است، قدیمی‌ترین شیء موزه قرار دارد. یک ابزار سنگی مربوط به ۵۰ هزار سال قبل؛ تنوع آثار این گذر بسیار زیاد است. از سنگ‌ها و نقشه‌های اصفهان، زیورآلات قدیمی تا سفال‌ها و سیر تحولی سفال‌ها که پیش چشم شما قرار می‌گیرد. یک بخش کامل از گذر تاریخ به سیر تاریخی سکه‌های ضرب اصفهان از هخامنشی تا قاجار اختصاص دارد. نگارگری‌های تیموری، صفوی، کاشی‌های زرین‌فام مربوط به دوره ایلخانان مغول که نمونه‌های آن در موزه‌های خارج از کشور زیاد اما در ایران بسیار کمیاب است و کاشی‌هایی بسیار هنرمندانه مربوط به دوره قاجار، تیموری و سلجوقی از جمله دیگر آثاری است که می‌توانید در گذر تاریخ، تماشا کنید.

● شمشیر شاه عباس

شاید شاخص‌ترین اثر در گذر دوم یعنی گذر رزم، تفنگی است در زمره نخستین تفنگ‌های ساخته شده در دوره صفوی؛ اسلحه‌ای بزرگ با کالیبر ۲۰ که ترکیبی از چوب و فلز است. در گذر رزم، ابزارهای جنگی و اسلحه‌هایی را می‌بینید که تعدادی از آن‌ها کاربردی بوده و برای جنگ استفاده می‌شده و تعدادی کاربرد تشریفاتی داشته است. شمشیرهایی متعلق به شاه عباس، کلاه خود، زره، ساعدبند، شمشیر هلالی ایرانی، سپر کرگی از پوست کرگدن با تزئینات خاص روی آن که خود یک اثر زیبایی هنری است و نشان می‌دهد این سپر مربوط به فرد خاصی بوده است، از دیگر آثاری است که شما را در این گذر میخکوب می‌کند. در گذر رزم همچنین شمشیرهای اسدالله و کلب‌علی که از شمشیرسازهای مهم عصر صفوی بودند با مهر خودشان، دیده می‌شود.

● مشق و نقش در گذر سوم

گذر مشق و نقش شامل آثار مهم خوشنویسی اساتیدی چون میرعماد و یکی از کامل‌ترین و شاخص‌ترین مجموعه‌های زیرلاکی و قلمدان است. روی یکی از دیوارها، قطعه نستعلیق دعای منظوم حضرت‌امیر مربوط به دوره صفویه اثر استاد عمادالملک میرعماد حسنی به قلم نستعلیق عالی، خودنمایی می‌کند؛ هنری که از دوره تیموری آغاز شد اما در دوره قاجار و توسط میرعماد به اوج خود رسید. همچنین آثار خوشنویسی شکسته نستعلیق هم در این گذر به چشم می‌خورد. از هنرمندان به نام این دوره درویش عبدالمجید طالقانی است که آثار شاگردان او همچون سید علی اکبر گلستانه در این بخش موزه دیده می‌شود. در این گذر، آرسی بزرگ زیبایی نیز توجه مخاطب را به خود جلب می‌کند. آرسی سه دری قاجاری که به روش گره چینی هندسی و نقاشی پشت شیشه ساخته شده و به بنایی در اصفهان مربوط بوده است. آرسی‌ها پنجره‌های بزرگ خانه‌های قدیمی هستند که به جای چرخیدن روی پاشنه، به پایین و بالا حرکت می‌کنند، معمولاً در قسمت شاه‌نشین خانه نصب می‌شده و علاوه بر زیبایی، برای جداکردن فضاهای خانه به خصوص فضاهای زنانه و مردانه کاربرد داشته‌اند.

● گذر چهارم، رسام

گذر رسام در دو اتاق شما را به دیدن آثار میرزا آقا امامی و شاگردانش حسین خطایی و استاد مصورالملکی دعوت می‌کند. این گذر شامل آثار مربوط به تصویرگری است. در اتاق میرزا آقا امامی هنرمند برجسته و احیاگر رشته سوخت معرق چرم آثار او قابل مشاهده است. همچنین آثاری از شاگردان کارگاه او همچون حسین خطایی دیده می‌شود. از دیگر شاگردان او حسین بهزاد و فرزندش زینت السادات امامی است که هنوز در قید حیات است.

● هنرهایی نشسته بر تار و پود

گذر بعدی گذر تار و پود شامل دو اتاق قلمکار و ترمه است و به منسوجات اختصاص دارد. آثار پارچه‌ای مانند قلمکار و ترمه‌های مزین به پولک، مروارید و سرمه دوزی، فرش‌هایی که از خاندان صبرفیایان به موزه آمده است، ادوات چوبی مخصوص پارچه قلمکاری، لباس‌های قدیمی مربوط به آقایان و خانم‌ها با سکه‌دوزی، یکی از دوخت‌های مختص ایرانیان که در جامه نگهبانان و نجیب زادگان دیده می‌شد و از دیرباز اصفهان پایگاه و مرکز آن بود و کفش‌های ساغری، کفش‌های چرمی با تزئینات فلزی که متعلق به افراد متمول بوده است، از آثار جالب این گذر است که درباره هر یک اطلاعات کامل و دقیقی بر دیوارها وجود دارد.

● چهارباغ، تلاقی چهار هنر

گذر چهارباغ از تلاقی چهار هنر رایج و شاخص اصفهان یعنی نقاشی، فلزکاری، خاتم‌کاری و میناکاری تشکیل شده و به هر یک اتاقی اختصاص داده شده است. «نگاره‌ساقی»، «وحشت» و «اعانه‌ملی» سه اثر از استاد محمودفرشچیان هنرمند شهیر معاصر است که در گذر چهارباغ پیش روی مخاطب قرار می‌گیرد. آثار نقاشی هنرمندان ارامنه دوره پهلوی از جمله «یرواند نه‌پایتیان»، «سمبات در کیورغیان» و «سرکیس خاچاطوریان»، کوزه‌قلیان‌های بسیار زیبا که نگارگری‌ها و نقاشی‌های خاصی روی آن‌ها کار شده است، نامه‌دان و جعبه‌های خاتم مربوط به دوره قاجار که از آن برای جای زیورآلات استفاده می‌شده، آثار بسیار خاص هنر میناروی فلز، اثری مربوط به دوره پهلوی از استاد حسین علاقمندان پیشکسوت هنر قلمزنی که خلق آن ۱۵ سال زمان برده و جزئیات بسیار زیادی در نقوش آن دیده می‌شود، همه و همه لذت دیدن موزه را در شما مضاعف می‌کند. از نگهبان موزه خداحافظی می‌کنیم. او می‌توانست حالا نگهبان یک مجتمع مسکونی یا تجاری لوکس در محله عباس آباد اصفهان باشد؛ اگر این ساختمان هم بدون استفاده می‌ماند، فراموش و فرسوده و بعد تخریب و در نهایت به یک مجتمع مسکونی دیگر تبدیل می‌شد؛ اما حالا موزه‌ای بی‌نظیر است. موزه‌ای در محله عباس آباد، نبش کوچه مسرور.

